

Ett ljus i mörkret

På annan plats i detta nummer av Folkvett skriver vi om den sorgliga nyheten att världens kanske mest kände forskare, Stephen Hawking, gått bort. Låt oss ändå stanna upp och se hur mycket med hans liv som finns att glädja sig åt.

När Hawking diagnosticerades med amyotrofisk lateral skleros, ALS, var diagnosen liktydig med en snar död. Hawking lyckades inte bara leva i 50 år med sjukdomen, han kunde också leva ett aktivt liv som forskare. Att det var möjligt hade han framsteg inom vård och kommunikation att tacka för, framsteg som inte varit möjliga utan vetenskaplig forskning. Det hade inte heller varit möjligt om det inte hade funnits teknik för att trycka och distribuera artiklar och böcker. För att inte tala om den digitala tekniken som ingen kunde föreställa sig för 50 år sedan.

Hawking var inte bara forskare, han var också en oerhört aktiv science communicator, som spred och popula-

riserade forskningen. Den populärvetenskapliga bok som Hawking är mest känd för, *Kosmos – en kort historik* (*A Brief History of Time*) gav inte bara svar, utan fick läsarna att själva ställa frågor, populärvetenskapens kanske viktigaste uppgift. Hawking gjorde något som före honom nog skulle setts som omöjligt – han gjorde den breda publiken fascinerad av rymdfysik, ett inte okomplicerat ämnesområde. Ett enormt stort antal människor kom också till hans föreläsningar.

Kanske är det tack vare bokens fantastiska framgång sedan den kom för 30 år sedan som populärvetenskapliga böcker säljer så bra. För framgång föder framgång. När andra förläggare i Storbritannien och i USA såg försäljningssiffrorna för *A Brief History of Time* ökade intresset för att publicera populärvetenskap. Äldre titlar gavs ut i nya upplagor, nya författare lanserades och marknadsföringen ökade. Även bokhandlare hakade på och gav

böckerna gott om exponering. Och det kom mer än bara böcker. Forskning gjordes mer tillgänglig genom artiklar i pressen, föredrag på festivaler och filmer om framstående forskares liv. Och som för att sluta cirkeln kom spelfilmen om Hawkings eget liv för ett par år sedan, *The Theory of Everything*.

Stephen Hawking ville också uppmärksamma andra. Han meddelade i december 2015 att han inrättat ett pris, Stephen Hawking Medal for Science Communication, som inte bara skulle gå till forskare som utmärkt sig för sin förmåga att sprida kunskap om forskning, utan också till konst och film. Komediserien *The Big Bang Theory* är en av pristagarna. När priset delades ut för första gången 2016 var det vid Starmus Festival, en festival för konst och vetenskap.

Så i dessa tider av sorgliga nyheter om kunskapsförakt, faktaresistens och alternativa fakta finns det ändå ljus i mörkret.✍